

A fakultatív gimnáziumi kísérleti képzésben
részvételű pedagógusok részére készült kér-
dőív válaszainak összesítése

Az összesítést Dr.Csiszár Imre készítette Laszlavik Éva
közreműködésével

I.

1. Összes válasz: 57

0./ 32 válasz /56,1 %/

1./ 23 válasz /40,4 %/

- kevés a rendelkezésre álló idő
- néhány tanuló esetében nagyon sok volt az alapvető tudásbeli hiány
- több lehetőség kellene az egyéni foglalkozásra
- tanulói hanyagság, esetenként a gyenge képesség miatt
- nem minden rászoruló tanuló vett részt lelkiismeretesen a foglalkozásokon
- az általános iskolai hiányok pótlása közben több tanulónál új hiányok keletkeztek

2./ 2 válasz /3,5 %/

- egyáltalán nem szükséges ilyen jellegű foglalkozással terhelni a tanulókat

2. Összes válasz: 53

- a hiányok és okaik egyénenkénti felderítése
- differenciálás a foglalkozások anyagának kijelölésében, kiscsoportos egyéni foglalkozás
- önálló, egyéni foglalkoztatás /feladatlapok, programozott feladatok egyéni megoldása is/
- a tanulói önbizalom erősítése, az aktivitás fokozása
- sok gyakorlás
- szemléltetés
- minden más, a tanítási órákra is eredményesen alkalmazott módszer

3. Összes válasz: 53

0./ 41 válasz /77,4 %/

1./ 11 válasz /20,8 %/

- nem volt kellően tisztázott a felzárkóztatás és korrepetálás fogalma, funkcióik keveredtek
- a tanulók nem vettek részt rendszeresen a foglalkozásokon
- a gyakran magas csoportlétszám nehezítette a munkát
- a tanulók egy részének túlterhelést jelentettek a foglalkozások
- nem mindig sikerült kellőképpen differenciáltan foglalkozni a rászoruló tanulókkal

2./ 1 válasz /1,8 %/

- a hiányok felderítése és pótlása nem differenciáltan, egyénekre szabottan történt

4. Összes válasz: 45

- az állandóan részt vevő tanulók aránya az osztálylétszámhoz viszonyítva: 10-30 % között /legmagasabbak: magyar nyelvtan, orosz nyelv, matematika/
- az alkalmanként résztvevő tanulók aránya az osztálylétszámhoz viszonyítva: 10-71 % között
- a képességek miatt elmaradt tanulók aránya: kb 40 %
- az általános iskola gyenge munkája miatt elmaradt tanulók aránya: kb 50 %
- egyéb okok /betegség, hiányzás/ miatt elmaradt tanulók aránya: kb 10 %

5. Összes válasz: 49

0./ 5 válasz /10,2 %/

1./ 41 válasz /83,7 %/

2./ 3 válasz /6,1 %/

- nagymérvű elmaradás miatt
- gyenge tanulói képességek miatt
- a tanulók nem vettek részt rendszeresen a foglalkozásokon
- tanulástól, munkától való idegenkedés miatt

II.

1. Összes válasz: 81

0./ 60 válasz /74,0 %/

- a fakultatív képzési forma, a választott tárgyak magasabb óraszámú előnye az információszerezés, a személyiség megismerése és formálása, a képességek megítélése szempontjából
- több lehetőség van az egyéni foglalkozásra, ez elsősorban a pályaválasztás és a pályakialakítás megítélésében fontos
- a tanárok felelősnek érzik magukat a tanulók tantárgyválasztásáért
- kedvezően hat a tanulói önismeret kialakulására is
- a tanuló személyiségjegyei jobban bontakozhatnak ki, mint a korábbi képzési rendszerben

1./ 17 válasz /21,0 %/

2./ 4 válasz /5,0 %/

- a szaktanárok egy része csak 2 évig foglalkozik a tanulókkal

2. Összes válasz: 70

0./ 19 válasz /27,1 %/

1./ 42 válasz /60,0 %/

2./ 7 válasz /10,0 %/

- sok a három különböző program, kettő elegendő lenne
- a tanulók többsége határozott pályaválasztási elképzeléssel iratkozik gimnáziumba, tehát egy program is elegendő lenne
- szükség van egy féléves alapos pályaismertetésre

3./ 2 válasz /2,9 %/

- a tanórák elegendő lehetőséget biztosítanak az orientálásra

3. Összes válasz: 63

- a tanulók képességeinek megfigyelését rendszeresebbé kell tenni a tanítási órákon, a gyakorlati foglalkozásokon, az orientációs foglalkozásokon: 9 válasz /14,3 %/
- erősíteni kellene a továbbtanulási és pályaválasztási tanácsadást: 36 válasz /57,1 %/
- változtatni kellene az orientációs foglalkozások rendszerén: 13 válasz /20,6 %/
- a tanulók megfigyelésének eredményeit elmélyültebben kellene elemezni: 5 válasz /7,9 %/
- a tanulókat és szüleiket határozottabb módon kellene felvilágosítani az iskola véleményéről: 4 válasz /6,3 %/

4. Összes válasz: 56

0./ 31 válasz /55,4 %/

1./ 25 válasz /44,6 %/

- a témakörök megválasztása nem minden esetben volt szerencsés /nem alkalmazkodott az életkori sajátosságokhoz, a tanulók érdeklődéséhez, túlméretezettség/
- a programok nem alkalmazkodtak rugalmasan az egyes csoportok sajátosságaihoz

2./ 0 válasz

5. Összes válasz: 60

- a képességek feltárására és fejlesztésére egyaránt alkalmas legyen
- a meglévő alapismeretekre épüljön
- érdekes, színes, változatos, élményszerű, probléma felvető, érdeklődést keltő, munkára, logikus gondolkodásra nevelő legyen
- fokozottan vegye figyelembe az életkori sajátosságokat
- aktuális, korszerű, a mindennapi életben is felhasználható ismereteket tartalmazzon

- legyen játékos, élményszerű, adjon lehetőséget a kísérletezésre
- tartalmazzon választási lehetőségeket a csoport számára
- a kísérlet, elmélet és gyakorlat helyes arányban legyen

6. Összes válasz: 63

0./ 43 válasz /68,3 %/

1./ 20 válasz /31,7 %/

2./ 0 válasz

7. Összes válasz: 54

- a tanulók fokozott aktivitása, munkáltatás az egyéni és csoportos foglalkoztatás keretében
- sokoldalú tevékenykedtetés
- kutató jellegű munkaformák
- a tanulói érdeklődésre épüljön
- kísérletezés, játékoság, versengés
- sok szemléltetés, munkalapok, feladatlapok alkalmazása
- gyakori irányított beszélgetés, vita
- állandó értékelés, minősítés
- fokozottan épüljön a tanulói kezdeményezésre
- a szóbeliségre való törekvés az írásbeliséggel szemben
- oldott légkör, sokoldalú, közvetlen munkakapcsolat tanár és diák között

8. Összes válasz: 55

0./ 34 válasz /1,8 %/

1./ 20 válasz /36,4 %/

- módszertani bizonytalanság volt tapasztalható, még nem sikerült kialakítani a megfelelő módszereket
- a tárgyi feltételek elégtelen volta miatt
- a többnyire 5-6. vagy 6-7. órában tartott foglalkozásokon már fáradtak voltak a tanulók

2./ 1 válasz /1,8 %/

9. Összes válasz: 71

0./ 56 válasz /78,9 %/

1./ 15 válasz /21,1 %/

10. Összes válasz: 71

0./ 45 válasz /63,4 %/

I. félév: 28

II. félév: 38

III. félév: 19

IV. félév: 22

1./ 20 válasz /28,2 %/

2./ 6 válasz /8,4 %/

11. Összes válasz: 67

0./ 57 válasz /85,1 %/

I. félév: 26

II. félév: 34

III. félév: 25

IV. félév: 34

1./ 10 válasz /14,9 %/

12. Összes válasz: 70

0./ 68 válasz /97,1 %/

- szaktárgyi és osztályfőnöki órákon

- orientációs köri foglalkozásokon

- egyéni beszélgetések alkalmával

- felzárkóztató foglalkozásokon

1./ 2 válasz /2,9 %/

13. Összes válasz: 69

0./ 61 válasz /88,4 %/

- szülői értekezleten az osztályfőnökök a szaktanárok javaslatai alapján

- tanári fogadó órákon

- családlátogatások alkalmával

1./ 8 válasz /11,6 %/

14. Összes válasz: 71

0./ 56 válasz /78,9 %/

1./ 15 válasz /21,1 %/

2./ 0 válasz

III.

1. Összes válasz: 87

0./ 3 válasz /3,4 %/

1./ 79 válasz /90,8 %/

2./ 5 válasz /5,8 %/

- erős szülői befolyás, a tanulók helyett a szülők döntenek
- a gyengébb teljesítményt nyújtó tanulók is gyakran a továbbtanulási irányt választják
- a tanulói önismeret hiánya

2. Összes válasz: 86

0./ 54 válasz /62,8 %/

1./ 32 válasz /37,2 %/

- nem eléggé rugalmas az elméleti tantárgyak csoportosítási lehetősége /pl. hiányzik a matematika-történelem tantárgycsoport/
- a gyakorlati képzés nem kínál elegendő és megfelelő választék lehetőséget

2./ 0 válasz

3./ 14 válasz

- már az I. osztályban lehetővé tennék a választást
- jobban közelítenék a felvételi tantárgypárokhoz
- a III. osztály végén korrekciós lehetőséget biztosítanak
- elméleti és gyakorlati tantárgyakat is lehetne egy csoportban tanulni

IV.

1. Összes válasz: 73

- szervesen kapcsolódjon a törzsanyaghoz, de legyen több szabadon választható téma, melyet a tanulók önállóan dolgoznak föl /képeségeiknek megfelelően differenciál-
tan/
- kötelező és választható témakörök aránya: 75 % - 25 %
legyen
- a fakultatív kiegészítő anyag ne legyen teljesen kötött,
képesség szerint differenciálhasson a tanár
- a fakultatív kiegészítő anyag érdekes, érdeklődést kel-
tő, önképzésre serkentő legyen
- a fakultatív kiegészítő anyag készítsen fel a felvételi
vizsgákra

2. Összes válasz: 76

A./ variációra válaszolt: 76

0./ 40 válasz /52,6 %/

1./ 32 válasz /42,1 %/

2./ 4 válasz /5,3 %/

B./ variációra válaszolt: 18

0./ 9 válasz /50,0 %/

1./ 8 válasz /44,4 %/

2./ 1 válasz /5,6 %/

3. Összes válasz: 87

0./ 7 válasz /8,0 %/

1./ 71 válasz /81,7 %/

2./ 2 válasz /2,3 %/

3./ 7 válasz /9,0 %/

- a tanulók csak a fakultatív /felvételi/ tárgyakat tanulják elmélyültebben, a többinél megelégszenek az elégséges szinttel

4. Összes válasz: 84

0./ 63 válasz /81,0%/

Ebből: csak a./ szempontból igen: 20

csak b./ szempontból igen: 3

a./ és b./ szempontból igen: 45

1./ 6 válasz /7,1 %/

2./ 9 válasz /10,7 %/

3./ 1 válasz /1,2 %/

5. Összes válasz: 77

- pozitív tanulói beállítódás kialakítása
- kiscsoportos szervezeti forma
- csoportos vagy egyéni foglalkoztatás /differenciálás és individualizálás
- a tanulók önálló munkája
- a képességfejlesztést szolgálják
- munkáltató jelleg
- szemléltetés, szemléletesség
- gondolkodtatás, konstruktivitás, problémamegoldó jellegű
- a tanulók önálló munkájának irányítása
- sokoldalú információszerzés, korrekció, ellenőrzés, értékelés
- a szakirodalom önálló használatára meg kell tanítani a tanulókat

6. Összes válasz: 77

0./ 59 válasz /76,6 %/

1./ 2 válasz /2,6 %/

- a IV. osztályban 28 fős csoportban lehetetlen volt individualizált módszerekkel dolgozni

2./ 16 válasz /20,8 %/

V.

1. Összes válasz: 89

0./ 47 válasz /52,8 %/

- tantárgyak közötti koncentrációban
- arányosabb tanulói terhelés
- a korábbinál egységesebb követelményrendszer kialakítása
- egységesebb elvek szerinti értékelés és osztályozás az osztályozás területén
- az egyes tanulóra irányuló koncentráltabb figyelem /pl. felzárkóztatás, orientálás/
- orientálás, pályairányítás, pályaválasztás területén

1./ 35 válasz /39,3 %/

2./ 7 válasz /7,9 %/

- a tanárok fokozottabban a saját tárgyuknak tulajdonítanak "elsőbbséget"
- egy tantárgyat több tanár tanít ugyanabban a csoportban, ez gyakran vezet ellentétbe
- több tanárnak kellene együttműködnie, mint korábban

2. Összes válasz: 87

0./ 48 válasz /55,2 %/

- nélkülözhetetlen volt az állandó együttműködés /információk, tapasztalatok cseréje/
- nélkülözhetetlenül fontossá vált az osztályfőnökök koordináló tevékenysége
- a feladatok megoldása érdekében szervezetté kellett tenni az együttműködést
- a konkrét feladatok konkrét együttműködési formákat alakítottak ki

1./ 35 válasz /40,2 %/

2./ 4 válasz /4,6 %/

- az osztályfőnökök munkája megsokszorozódik, így nem tudnak érdemi feladatokkal foglalkozni

3. Összes válasz: 85

0./ 33 válasz /38,8 %/

- a feladatok megoldása nélkülözhetetlenné tette a szorosabb együttműködést, a gyakoribb kölcsönös tájékoztatást, információcserét
- az iskolavezetés koordinációs feladatai megnövekedtek
- az együttműködés szorosabbá vált.

1./ 52 válasz /61,2 %/

2./ 0 válasz

4. Összes válasz: 38

0./ 62 válasz /70,5 %/

- a kiscsoportos foglalkozás közvetlenebb, elmélyültebb kapcsolatot tesz lehetővé
- több lehetőség kínálkozik a tanulókkal való egyéni foglalkozásra
- intenzivebb és közvetlenebb a "munkakapcsolat" /magasabb óraszám, elmélyültebb munka stb/
- a tanulói érdeklődés növekedése, az emelt tantárgyi óraszámok közvetlenebb emberi és munkatársi kapcsolatokat alakítanak ki

1./ 18 válasz /20,5 %/

2./ 8 válasz /9,0 %/

- a nem fakultatív tárgyat tanító tanárok és a tanulók közötti kapcsolat lazul
- csak a felvételi tárgyat tanító tanár tud közvetlenebb munkakapcsolatot kiépíteni a tanulókkal
- a III. osztályban megtartott vagy részben megbontott osztályközösség és az osztályfőnök viszonya, kapcsolata lazul

5. Összes válasz: 86

0./ 33 válasz /38,4 %/

- az orientálást és a pályaválasztást illetően megnő a szülők érdeklődése
- a tanároknak és a szülőknél egyaránt tudatosabbá vált a pályairányítás jelentősége
- bensőségesebbé vált a szülők és a tanárok kapcsolata, mindkét fél nagyobb felelősséget érez

1./ 49 válasz /57,0 %/

2./ 4 válasz /4,6 %/

- a szülőknél az iskolával szembeni elvárásai felfokozódtak, s ez konfliktusokhoz vezetett
- a szülők csak a felvételi tárgyakat tanító tanárokkal építettek ki szoros kapcsolatot

6. Összes válasz: 87

0./ 31 válasz /35,6 %/

- a fakultatív képzés következetes megvalósítása esetén elkerülhetetlen
- előnyös, ha hasonló vagy azonos érdeklődésű tanulók kerülnek egy csoportba
- az osztálykeret megbontása nem jelenti a közösségi élet felborulását, mert a csoportokban szorosabb közösségi együttműködés alakul ki
- az osztályközösségeket már megbontotta a vertikális szervezésű KISZ is

1./ 36 válasz /41,4 %/

Mellette szóló érvek:

- az azonos érdeklődésű tanulókból ideális közösségek alakulhatnak
- az új közösségek rendszerint aktívabb munkára serkentenek
- a csoportokban folyó elmélyültebb munka a közösségi ember sok olyan személyiségjegyet alakíthat ki, amely osztálykeretben nem alakulhatott ki

Az ellene szóló érvek

- az új osztály csak "adminisztratív" keretté válik, nehezebb az osztályfőnök nevelő munkája
- a tanulók nem az osztályhoz, hanem a fakultatív csoportokhoz kötődnek
- gyakran nagyon erős közösséget kell megbontani

2./ 20 válasz /23,0 %/

- III. osztálytól kezdve már nem lehet jó közösségeket kialakítani
- az osztályközösség megbontása, a vertikális szervezésű KISZ együttesen szétzilál mindennemű közösségi kapcsolatot

7. Összes válasz: 80

0./ 25 válasz /31,3 %/

- a közös cél és közös érdeklődés összetartja a csoportot, a tanulók nem vetélytársak, hanem igazi segítő munkatársi viszony alakul ki közöttük
- egy-egy fakultatív csoport egyben primér közösséggé is válhat
- az azonos érdeklődés rövidebb idő alatt kovácsolta közösséggé a tanulókat, kapcsolataik bővültek és intenzívebbé váltak

1./ 28 válasz /35,0 %/

2./ 27 válasz /33,7 %/

- a különböző fakultatív csoportok között nincs kapcsolat, olykor nyílt "párnarc" alakul ki közöttük
- "atomizálódás" tapasztalható, egyes tanulók magányossá válnak
- rövidebb életű, lazább közösségek alakulnak ki

8. Összes válasz: 81

0./ 61 válasz /75,3 %/

1./ 20 válasz /24,7 %/

2./ 0 válasz

VI.

1. Összes válasz: 88

0./ 56 válasz /63,6 %/

- folyamatos szakmai és módszertani önképzésre serkent
- kísérletezésre, hatékonyabb módszertani eljárásra ösztönöz
- a tanulók személyiségének alaposabb megismerésére való törekvés
- intenzívebbé, szorosabbá tette a tanártársakhoz és a tanulókhöz való viszonyt
- előtérbe került a tanulókkal való differenciáltabb foglalkozás
- a tanévi munkában több sikerélményben részesültek

1./ 22 válasz /25,0 %/

2./ 10 válasz /11,4 %/

- más típusú képzési rendszerben még nem vett részt
- nem tanított fakultatív tárgyat

2. Összes válasz: 86

0./ 70 válasz /81,4 %/

- a tanítási órák a korábbinál intenzívebb tanári vezetéssel, igényesebb szaktanári munkát követelnek
- a csoportmunka lehetőségének megnövekedése, a csoportmunka megszervezése nagyobb feladatokat jelent
- dinamikusabb, pergőbb óravezetés nagyobb figyelemkoncentrációt követel

1./ 14 válasz /16,3 %/

2./ 2 válasz /2,3 %/

- a tanár fokozottabban támaszkodhat a tanulók önálló munkájára
- a kis csoportban való oktatás kevesebb erőfeszítést kíván

3. Összes válasz: 87

0./ 72 válasz /82,8 %/

- elsősorban az osztályfőnökök adminisztratív teendői nőnek az orientációs szakaszban
- a következő területeken nőnek az adminisztrációs terhek:
 - személyiséglapok vezetése
 - a megfigyelési eredmények jegyzése
 - a tudásszintmérések és eredményeik nyilvántartása
 - jelentések
 - a tanulók jellemzése

1./ 15 válasz /17,2 %/

4. Összes válasz: 86

0./ 66 válasz /76,7 %/

- több időt és energiát kell fordítani a szakmai és pedagógiai önképzésre
- több idő szükséges az egyes tanítási órákra való felkészüléshez, a szemléltető eszközök, munka- és feladatlapok, kísérletek stb előkészítéséhez
- a szaktanároknak alaposabban és elmélyültebben kell tájékozódniuk szaktárgyuk szakirodalmában
- több előkészületet igényel a differenciált és individualizált tanítási órákra való előkészülés

1./ 20 válasz /23,3 %/

2./ 0 válasz